

สกว

ชุดองค์ความรู้ งานวิจัยเรื่อง

บางกระทุ่มน่าอยู่

: ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่
และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนว

พระพุทธศาสนา

" BANG KRATHUM NA YU : TRATEGIE FOR LIVABLE COMMUNITY AND
UTAINABLE CREATION ENHANCEMENT BAED ON BUDDHIM"

โดย.....

ณัฐยาณี บุญทองคำ

จุมพฏ อ่อนทรวง

ภาณีดิษฐ์ ชื่นวิทยา

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยเรื่อง
บางกระทุ่มน้ำอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน้ำอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

โดย
ณัฏยาณี บุญทองคำ จุมพต อ่อนทรวง และกษิติศรี ชื่นวิทยา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยเรื่อง
บางกระท่อมνάอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนนำอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

ณัฏยาณี บุญทองคำ
จุมพต อ่อนทรวง
กษิติศร์ ชื่นวิทยา

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย
วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยเรื่อง
บางกระท่อมνάอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนนำอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

ISBN	978-616-612-385-2
ผู้เขียน	ณัฐยาณี บุญทองคำ จุมพต อ่อนทรวง กษิติศร์ ชื่นวิทยา
ที่ปรึกษา	พระราชรัตนสุธี (ขวัญรัก เกษรบัว)
บรรณาธิการ	ณัฐยาณี บุญทองคำ
กองบรรณาธิการ	ณัฐยาณี บุญทองคำ จุมพต อ่อนทรวง กษิติศร์ ชื่นวิทยา
ภาพประกอบ	ชัยวัฒน์ คุ่มศรี
ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พิสูจน์อักษร/ออกแบบปก	ณัฐยาณี บุญทองคำ/จุมพต อ่อนทรวง
จัดทำโดย	ณัฐยาณี บุญทองคำ โทร. 091-743-5789 168 หมู่ 2 ต.ท่าพล อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67250
พิมพ์ครั้งที่ 1	เมษายน 2567
จำนวนพิมพ์	300 เล่ม จำนวน 44 หน้า
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ การพิมพ์ดอกทศม โทร. 081-287-2121 ที่อยู่ 999/2 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมืองพิษณุโลก จ.พิษณุโลก 65000

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand, Fine Arts Department

ณัฐยาณี บุญทองคำ.

ชุดองค์ความรู้งานวิจัยเรื่อง บางกระท่อมνάอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนนำอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา.-- พิษณุโลก : โรงพิมพ์ การพิมพ์ดอกทศม,
2567.

44 หน้า.

1. การพัฒนาชุมชน. 2. การพัฒนาชุมชน -- วิจัย. I. จุมพต อ่อนทรวง, ผู้แต่งร่วม. II. กษิติศร์
ชื่นวิทยา, ผู้แต่งร่วม. III. ชื่อเรื่อง.

307.14

ISBN 978-616-612-385-2

ชื่อรายงานการวิจัย: บางกระท่อมน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย: ฌัญญาณี บุญทองคำ จุมพต อ่อนทรวง และ กษิติศรี ชื่นวิทยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “บางกระท่อมน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบททั่วไป
และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก
ในการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์ 2) เพื่อพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัด
พิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อเสนอ
ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชน
ในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาพบว่า

1) อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก มีชุมชนตัวอย่างที่สามารถพัฒนาให้เป็นชุมชนน่า
อยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาได้ จำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้าน
ท่าตาล ชุมชนบ้านสามเรือน ชุมชนบางกระท่อม และชุมชนบ้านสนามคลีตะวันตก จากการ
วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก ใน
การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์ พบว่า ชุมชนในอำเภอบางกระท่อมมีศักยภาพสามารถ
พัฒนาและเสริมสร้างเป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์ได้

2) การพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา นั้น มีแนวทางการพัฒนาและสร้างสรรค์ด้านต่างๆ
คือ สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้
หลักสัปปายะ 7 เป็นหลักพุทธธรรมในการบูรณาการ

3) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนว
พระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้หลักพุทธธรรมสัปปายะ
7 มาบูรณาการ ทำให้ได้กลยุทธ์การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การพัฒนา
ด้านสุขภาพ กลยุทธ์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์การพัฒนาด้านสังคม และกลยุทธ์การ
พัฒนาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดการเสริมสร้างชุมชนในอำเภอบางกระท่อมให้เป็นชุมชนน่า
อยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาต่อไป

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, ชุมชนน่าอยู่, ยั่งยืน

Research Title: Bang Krathum Na Yu : Strategies for Livable Community and Sustainable Creation Enhancement Based on Buddhism.

Researchers: Nattayanee Boontongkham Chumphot Onsuang and Kasidit Chueinwittaya

Abstract

The research of “Bang Krathum Na Yu : Strategies for Livable Community and Sustainable Creation Enhancement Based on Buddhism”. This research was aimed to 1) study the general surrounding including to analyze strengths, weaknesses, opportunities, and obstacles communities in Bang Krathum District, Phitsanulok Province to create a livable and creative community. 2) develop the community in Bang Krathum District, Phitsanulok Province as livable and sustainable community followed by Buddhism principle and 3) propose strategies for building a livable and create sustainable community according to the Buddhist principles community in Bang Krathum District, Phitsanulok Province.

Results from the study provided as

1) Bang Krathum District, Phitsanulok Province there are 4 example communities to develop as livable and creative communities according to Buddhism, They are Ban Thai, Tan community, Ban Sam Ruean Community, Bang Krathum community and Ban Sanam Khli Tawan Tok community. From the strengths, weaknesses, opportunities and obstacles analysis community in Bang Krathum District, Phitsanulok Province for building livable and creative community, it was found that the community in Bang Krathum District has the potential to be developed and strengthened into a livable and creative community.

2) Community development in Bang Krathum District Phitsanulok Province. To be a livable and creative sustainable community according to the Buddhism principles. There are guidelines for developing and creativity in various areas for creating communities for good in many aspects as health, Environmental, social, and economic by integrating the Sappaya 7 principles of Buddhism.

3) Strategy for building a livable and creative sustainable community according to the Buddhist principles of the community in Bang Krathum District Phitsanulok Province By using the principles of Buddhism Sappaya 7 to integrate, resulting in 4 strategic management strategies: health development strategy, Environmental development strategy, Social development strategy and economic development strategies. This will help strengthen the community in Bang Krathum District to be a livable and creative sustainable community in line with Buddhism.

Keywords : Strategy, Livable Community and Sustainability

คำนำเสนอ

บางกระท่อมน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และ สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา จากการใช้ความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ทั้งในด้านวัฒนธรรมประเพณี สามารถสร้างอัตลักษณ์ ความรู้ทักษะความเชื่อและพฤติกรรม ในการสร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้หลักสัปปายะ 7 เป็นหลักพุทธธรรม ในการบูรณาการ เพื่อหายุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เล็งเห็นความสำคัญการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในอำเภอบางกระท่อม ซึ่งองค์ความรู้ด้านส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สามารถสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน และขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน และผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลตลอดจนเสนอแนะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอเจริญพร

(พระราชรัตนสุธี, รศ.ดร.)

เจ้าคณะจังหวัดพิษณุโลก,

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

สารบัญ

เนื้อหา	
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 สภาพบริบททั่วไป และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและ อุปสรรคของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ในการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์	3
บทที่ 3 การพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนว พระพุทธศาสนา	13
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนใน อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	21
บทที่ 5 สรุปลองค์ความรู้และข้อเสนอแนะ	31

บทที่ 1 บทนำ

องค์กรภาครัฐได้มีแนวทางในหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมโดยกำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ความเป็นธรรมการลดความเหลื่อมล้ำที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมยกระดับผลิตภัณฑ์และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้สามารถจำหน่ายได้และมุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล¹

“บางกระทุ่ม” เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลกอยู่ทางใต้สุดของจังหวัดเขตติดต่อกับจังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับธรรมชาติและการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกกล้วยและการทำผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกล้วยตาก และเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตไวรัสโควิด-19 และเกิดการขยายตัวของชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบททำให้รูปแบบวิถีสังคมวัฒนธรรมของชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงไป การพึ่งพาอาศัยกันลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็มีความพยายามของหลายชุมชนในท้องที่อำเภอบางกระทุ่มที่จะรักษารูปแบบความสัมพันธ์และวิถีสังคม

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560), หน้า 85.

วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ ด้วยตระหนักถึงความเป็นสังคมที่อบอุ่น น่าอยู่ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่ และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ที่ควรศึกษาเพื่อหายุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ที่ชุมชนสามารถบริหารจัดการจนอยู่รอดได้ภายใต้วิกฤตดังกล่าว อีกทั้งบริบทพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายสามารถนำไปจัดการผลิตที่มีในพื้นที่มาเป็นจุดแข็งด้านภูมิปัญญาวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่สำคัญอำเภอหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิชาการค้นหาศักยภาพและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

สภาพบริบททั่วไป และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ในการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์

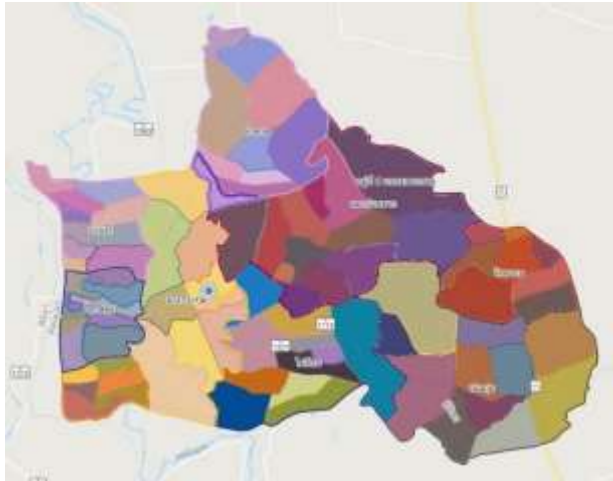

อำเภอบางกระทุ่มในอดีตเคยเป็นพื้นที่ของเมืองโบราณบวรารของเมืองพิษณุโลกในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์เมืองหนึ่ง นั่นก็คือ เมืองนครป่าหมาก ต่อมามีการย้ายที่ว่าการเมืองนครป่าหมากไปตั้งอยู่ที่บริเวณชุมชนตลาดชุมริมน้ำวังทอง (หรือแม่น้ำเข็กไหลไปบรรจบกับแม่น้ำน่านที่บ้านท่าพ่อ จังหวัดพิจิตร) ภายหลังจากที่เมืองชยันตบุรีซึ่งอยู่ด้านในถูกลดบทบาทลง แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นอำเภอวังทองจนถึงปัจจุบัน ส่วนที่บริเวณเมืองนครป่าหมากเดิมก็ไม่ได้ถูกทิ้งร้างแต่อย่างใด ยังมีผู้คนอาศัยอยู่เหมือนเดิม เพราะย้ายไปเฉพาะส่วนราชการ และยังคงใช้ชื่อชุมชนนครป่าหมากมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมาบางกระทุ่มซึ่งเป็นตำบลอยู่ใต้นครป่าหมากลงมามีขนาดชุมชนใหญ่ขึ้น จึงถูกยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอขึ้นกับอำเภอวังทอง และได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอบางกระทุ่มเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2489 จากนั้นอำเภอบางกระทุ่มก็ได้มีการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองทางด้านต่างๆ เป็นลำดับ เพราะพื้นที่อำเภอบางกระทุ่มมีแม่น้ำน่านและทางรถไฟผ่านกลางพื้นที่อำเภอ จึงสะดวกต่อการคมนาคมทั้ง 2 ทาง ส่วนพื้นที่ด้านในก็ยังมีอศัยคลองแม่ระกา คลองตายนและแม่น้ำวังทองเป็นเส้นทางคมนาคมเข้าไปด้านในเขตอำเภอวังทองได้อีกด้วย

สภาพบริบททั่วไปของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

อำเภอบางกระทุ่มแบ่งการปกครองออกเป็น 8 ตำบล 75 หมู่บ้าน สำหรับชื่อตำบล ได้แก่ บางกระทุ่ม โคกสลุด ท่าตาล นครป่าหมาก เนินท่อม บ้านไร่ ไร่ล้อม และสนามคลี ชื่อหมู่บ้านในท้องที่อำเภอบางกระทุ่ม มักตั้งขึ้นด้วย “วัง”, “หนอง”, “ดง” และ “บึง” เช่น วังยาง วังसान วังน้ำใส วังตาบัว หนองระมาน หนองตาเรือง หนองกรด หนองตอ หนองหว้า หนองผึ้ง ดงแขวน ดงหมี ดงขี้พู่ บึงช้าง บึงเวียน เป็นต้น ส่วนชื่อหมู่บ้านนั้นก็ยังมีชื่อแปลกๆ เช่น ทุ่งเจ๊กแดง แหลมพระธาตุ เต่าถ่าน วัดตายม โคนเพชร ท่ามะขาม บ้านเก่า ยางโตน บึงเวียน แหลมคก บางกะน้อย ท่านา เกาะดู แม่เทียบ หาดตะกุก เกาะแก้ว ยางกระโต คลองตะแบก ถ้ำเต่า เกาะประดู่ และย่านยาว เป็นต้น¹

แผนที่อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

¹ หวน พินธุพันธ์, พิษณุโลกของเรา, (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2514), หน้า 149-150.

จากการสำรวจศึกษาวิจัยเรื่อง “บางกระทุ่มน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” ได้พบศึกษาศำรวจชุมชนที่มีความสำคัญและมีความน่าสนใจในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาได้จำนวน 4 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนบ้านท่าตาล เป็นชุมชนที่มีแม่น้ำวังทองไหลผ่าน เดิมชุมชนนี้มีชื่อเรียกว่า “ท่าคลาน” เริ่มที่คำว่า “ท่า” ได้มาจากการที่มีลำคลองแควแม่น้ำวังทองไหลผ่าน และที่เรียกว่า “ท่าคลาน” เพราะชุมชนแห่งนี้ มีชื่อเสียงในการทำน้ำกระแช่ ชาวบ้านต่างถิ่นที่ผ่านมาที่นี้ส่วนมากจะต้องมาแวะตม้มน้ำกระแช่ แล้วก็นั่งตม้กันจนมาจึงต้องคลานกลับบ้านจึงเป็นคำพูดเล่น ล้อเลียนกันว่า “บ้านท่าคลาน” ต่อมาชาวบ้านในหมู่บ้านเห็นว่าชื่อไม่ค่อยเป็นมงคล และเห็นว่าชุมชนของตนมีต้นตาลเป็นจำนวนมากสมควรที่จะนำมาเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน จึงได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจากท่าคลาน มาเป็นชื่อว่า “ท่าตาล” และผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นคนดั้งเดิม มีบ้างที่อพยพเข้ามาจากที่อื่น

เมื่อก่อนนี้ที่ชุมชนบ้านท่าตาล หมู่ 3 เป็นตัวตำบลท่าตาล ขึ้นอยู่กับอำเภอนครป่าหมาก จังหวัดพิษณุโลก แต่เมื่อมีการแยกอำเภอก็ได้มาขึ้นอยู่กับอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยในสมัยก่อนจำนวนครัวเรือนที่ชุมชนบ้านท่าตาลมีไม่มากนัก ต่อมาก็มีคนพิจิตร คนพรหมพิราม คนสะพานหิน และ คนโคราช จาก จังหวัดนครราชสีมาอพยพมาอยู่ที่นี้ด้วย

ผู้คนในชุมชนบ้านท่าตาลจะมีอาชีพทำตาลขาย ต่อมาได้ค่อยๆ เลิกทำกันไปและต้นตาลที่เคยมีมากมายก็เริ่มบ้างตาลงไปมาก อาชีพสำคัญคือการทำนา โดยจะทำปีละหนึ่งครั้ง เพราะต้องรอน้ำฝนเพียงอย่างเดียว พอออกฤดูฝนก็จะทำไร่อั่ว ไร่ว้าวโพนและมีการทำตาล ซึ่งทำกันเกือบทุกบ้าน โดยทุกบ้านก็มีอุปกรณ์ทำน้ำตาล คือ ไม่นวดตัวผู้กับตัวเมีย กระทะใบบัวถั่วและเบ้าน้ำตาล เมื่อจะขายก็จะนำไปขายเอง แต่บางทีก็จะมีพ่อค้ามารับซื้อบ้าง ถ้าหากน้ำตาลมีจำนวนมากก็จะเดินเท้านำไปขายที่บ้านแม่ระกา แต่ถ้าคนที่พอมีฐานะก็จะปั่นจักรยานไปขาย สมัยก่อนเมื่อต้องการเดินทางไปที่ตัวอำเภอบางกระทุ่มก็ต้องเดินเท้าไปหรือไม่ก็ปั่นจักรยานไป จะมีที่ลงเรือไปบ้างเหมือนกันแต่ไม่มากเท่าไร เมื่อก่อนยังไม่มียานใช้ในการคมนาคม ชาวบ้านก็จะใช้ทางลัดทางเกวียน แต่ถ้าหากจะเดินทางไกลจะต้องไปขึ้นรถไฟที่สถานีรถไฟแม่เทียบ และเมื่อต้องการจะเดินทางไปโรงพยาบาลบางกระทุ่ม หรือติดต่อราชการที่ตัวอำเภอบางกระทุ่มก็จะใช้เรือโอหรือเรือพายเป็นพาหนะในการเดินทางไป²

2. ชุมชนบ้านสามเรือน ชุมชนบ้านสามเรือนที่ชื่อนี้เนื่องจากเมื่อก่อนตอนแรกในการเกิดหมู่บ้านครั้งแรกมีบ้านเพียงสามหลังจึงเรียกว่า “บ้านสามเรือน” ชุมชนบ้านสามเรือนเคยเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอนครป่าหมากมาก่อน แต่ปัจจุบันชุมชนบ้านสามเรือนได้ย้ายมาขึ้นกับตำบลนครป่าหมาก อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

สมัยก่อนมีคนจีนมาทำโรงสีมาค้าขาย การค้าติดต่อค้าขายกันทางเรือ ชาวบ้านส่วนมากประกอบอาชีพ ทำนา หาปลา มีการจ้างคนที่นี่ขนข้าวลงเรือ คนที่อพยพเข้ามามีคนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอุทัยธานี และคนจังหวัดอ่างทองเป็นจำนวนมาก มากันเป็นครอบครัว ด้วยที่ที่จากมาทำมาหากินได้ยากด้วยไม่มีที่ดิน ด้วยที่นี้มีที่ดินที่ราคาถูกจึง

² จิราภรณ์ สถาปนวรรธนะ, *วัฒนธรรมลุ่มน้ำวังทอง*, (พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557), หน้า 28-29.

อพยพตามกันมา คนจีนในชุมชนบ้านสามเรือนที่ทำโรงสี ในตอนแรกนิยมใช้ป่องเหล็กต่อมาเป็นป่องปูน สมัยก่อนคนที่นี่มีจำนวนมาก คนจีนที่มาจากแผ่นดินใหญ่ ส่วนใหญ่จะมาจากเกาะไหหลำ พ่อค้าข้าววังทองจะล่องผ่านและมาพักกันที่น้ำที่หน้าตรงข้ามโรงสีของชุมชนบ้านสามเรือน

นอกจากนี้ ที่โรงสียังมีศาลเจ้าไว้ให้คนกราบไหว้ด้วยคนจีนอยู่ที่ไหน จะมีการสร้างศาลเจ้าขนาดเล็กให้กราบไหว้ซึ่ง ศาลเจ้า ปูนเก่าคง มีที่นี่ที่เดียว ที่นี่เป็นโรงสีขนาดใหญ่มาก เมื่อก่อนต้องใช้แรงงานคนเป็นจำนวนมากในการที่จะสีข้าวในโรงสี ซึ่งเลิกกิจการไปเมื่อปี พ.ศ. 2530 เรือไอน้ำเป็นเรือรับคนเป็นเรือโดยสารไปบางกระทู้ไปชุมชนบ้านท่าพ่อเพื่อไปขึ้นรถไฟไปงานหลวงพ่อพระพุทธรชินราชซึ่งต้องค้างคืน ในการไปร่วมงานหลวงพ่อพระพุทธรชินราช ที่บ้านสามเรือน มีประเพณีสงกรานต์ลอยกระทง มี

การล่องเรือแห่ผ้าป่าแห่ผ้าป่าไปตามไร่นาโดยใช้เรือกระแซงใหญ่ซึ่งเรือที่
ชนข้าวแล้วก็แห่กลับมาทอดผ้าป่าที่วัด³

3. ชุมชนบางกระทุ่ม ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางการปกครอง
เศรษฐกิจและสังคมของอำเภอบางกระทุ่ม ผู้คนในชุมชนนี้ส่วนใหญ่มาจาก
บรรพบุรุษที่อพยพมาจากจังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
เพื่อตั้งหลักแหล่งบริเวณอำเภอบางกระทุ่มปัจจุบัน เห็นว่าเป็นภูมิประเทศ
ที่อุดมสมบูรณ์มีน้ำท่าหนา มีป่าทึบ แสดงถึงความบริบูรณ์ จึงตั้งบ้านเรือน
บริเวณซึ่งมีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่นเป็นต้นไม้ใหญ่ พุ่มใบหนา แต่ไม่มีผู้ใคร่จัก
นามไม้ชนิดนี้ ชนกลุ่มนี้จึงเรียก “ต้นกระทุ่ม” และนามหมู่บ้านก็เรียก
“บางกระทุ่ม” ต่อมากลายไปเป็น “บางกระทุ่ม” อีกนามหนึ่งของอำเภอนี้
ในอดีตชื่ออำเภอนครป่าหมาก เนื่องจากมีต้นหมากขึ้นมากมาย แต่ปัจจุบัน
บางกระทุ่มมีชื่อเสียงเรื่องกล้วยตาก

³ อ่างแก้ว, จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, วัฒนธรรมลุ่มน้ำวังทอง, หน้า 30-31.

ในราวปี พ.ศ. 2475 มีชาวบ้านอพยพมาอยู่ที่อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก โดยได้นำหน่อกล้วยน้ำว่า “พันธุ์มะลิอ่อน” มาปลูกในพื้นที่นี้และขยายพันธุ์จนเต็มพื้นที่ประมาณหลายร้อยไร่ ทำการจำหน่ายพบว่ามียกกล้วยปลายเครือหรือที่เรียกว่า “กล้วยตีนเต่า” เป็นจำนวนมากขายไม่ได้ และทำให้เกิดปัญหากล้วยเน่าเสีย จึงเกิดความคิดที่จะนำกล้วยไปตากแดดเพื่อเป็นการถนอมอาหารเหมือนการทำผักกาดเค็ม โดยไม่ใช้ส่วนผสมใด ๆ ในการเพิ่มรสชาติ จนได้กล้วยตากบางกระทุ่มพิษณุโลกที่คนต่างชื่นชอบในรสชาติ จนกลายเป็นสินค้ามีชื่อของจังหวัดพิษณุโลกเป็นที่รู้จักแพร่หลายของคนทั้งประเทศ ในปัจจุบัน จังหวัดพิษณุโลกได้มีการจัดงานเกี่ยวกับกล้วยตากบางกระทุ่ม พิษณุโลก เป็นประจำต่อเนื่องในทุก ๆ ปี เช่น งานวันของดีเมืองกล้วยตาก การจัดแสดงสินค้านานาบาานาน่า เป็นต้น

4. บ้านสนามคลีตะวันตก เป็นชุมชนที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำน่านในท้องที่ตำบลสนามคลี ชุมชนแห่งนี้มีประวัติความเป็นมาว่า นานมาแล้วมีผู้เล่าสืบทอดกันมาว่า มีสองพี่น้องล่องเรือมาตามลำแม่น้ำน่านจากเมืองจีน มีชื่อว่า “ก่งจัน” กับ “ก่งคำ” เห็นสภาพภูมิประเทศเป็นถิ่นฐานที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการปลูกพืช ทำสวน ไร่นา จึงได้ตกลงกันขึ้นฝั่งปักหลักฐานทำมาหากิน และได้แต่งงานกับหญิงไทย ได้ร่วมกันสร้างวัดขึ้นทางฝั่งตะวันออกขึ้นเพื่อแสดงถึงความสามัคคีของทั้งสองพี่น้อง ท้องถิ่นนี้มีความเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาจนเป็นหมู่บ้านใหญ่ ทั้งสองตกลงที่จะแยกไปตั้งหมู่บ้านทางตะวันตก อีกฝั่งหนึ่งโดยมีแม่น้ำน่านกั้นอยู่ระหว่างกลาง ทางตะวันตก ก่งจันเป็นผู้ก่อตั้งวัดขึ้นอีก 1 วัด เดิมชื่อแรกใช้ชื่อว่า “วัดสนามเคล้” ต่อมาไม่นานนักได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อว่า “วัดสนามคลีศรีมังคราราม”

บริเวณนี้จึงเปรียบได้กับสนามรบ จึงเป็นที่มาของชื่อ “สนามคลี” ต่อมามีคนพบดาบที่พม่าได้รับกันและทำดาบตกไว้ จึงทำให้เชื่อว่าที่นี่เคยเป็นสนามรบมาก่อน ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อวัดฝั่งตะวันตกเป็น “วัดสนามคลีตะวันตก” ส่วนวัดฝั่งตะวันออก ยังคงใช้ชื่อเดิมที่ตั้งไว้ตั้งแต่ครั้งแรกว่า “วัดสนามคลีตะวันออก” ในการเปลี่ยนชื่อครั้งนี้เป็นการแบ่งแยกอย่างเห็นได้ชัดเจน ชาวบ้านจึงเรียกกันถึงปัจจุบัน

ภายในวัดสนามคลีตะวันตกมีโบราณสถานที่น่าสนใจและมีมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นั่นก็คือ วิหาร วิหารหลังนี้น่าจะสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีภาพจิตรกรรมทั้งภายในและภายนอก ภายในวิหารมีพระประธานเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ศิลปะรัตนโกสินทร์ตอนต้น ฝีมือช่างท้องถิ่น ภายในองค์พระใช้ไม้โพธิ์เป็นแกนในการปั้น ภาพจิตรกรรมภายในวิหารเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ มีความงดงามและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ภาพเหล่านี้ น่าจะเขียนขึ้นในสมัยรัชการที่ 4-6 เนื่องจากว่ามีภาพธงช้างเผือกปรากฏอยู่ในงานจิตรกรรมด้วย ตามเสาวิหารจะเป็นลายพุ่มข้าวบิณฑ์ บนเพดานมีลายดาวเพดานประดับอยู่ทั่วพื้นเพดาน⁴

⁴ อ่างแล้ว, จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ, วัฒนธรรมลุ่มน้ำวังทอง, หน้า 82.

บทที่ 3

การพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บางกระทุ่มน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” ได้มีการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา สามารถแยกเป็นประเด็นแยกย่อย ดังนี้

3.1 หลักการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

จากการการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างเชิงคุณภาพ (In-depth Interview Semi-Structure) และการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ร่วมกับแกนนำชุมชน ผู้สูงอายุ ประชาชนชาวบ้าน ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในประเด็นการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา ควรเป็นอย่างไร ทำให้ได้หลักการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา โดยสรุปว่า

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของอำเภอบางกระทุ่มในปัจจุบัน เป็นสังคมเมืองที่ทุกชีวิตต่างคนต่างอยู่ บางครั้งเพื่อนบ้าน ที่อยู่บ้านติดกัน หรืออยู่ในซอยหรือละแวกเดียวกัน แต่ไม่เคยทำความรู้จัก ทักทายหรือผูกสัมพันธ์กันไว้ ทำให้สังคม ภายในชุมชนขาดพลังของการช่วยเหลือและป้องกันภัย

การทำ ความรู้จัก ยิ้มแย้มทักทายกันและกัน เป็นการผูกมิตร สร้างเพื่อนบ้านและเครือข่ายของชุมชนที่เป็นเสมือนเกราะป้องกันภัยในทุก รูปแบบ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ฉกชิงวิ่งราว งัดแงะ ลักขโมย จี้ ปล้นทรัพย์สินและภัยอื่นๆ ที่เกิดขึ้นทุกวัน ในทุกที่ ทั้งบนท้องถนน ตรอก ซอก ซอยในที่ชุมชน ศูนย์การค้า บนรถประจำทาง หรือแม้แต่ในที่พักอาศัยส่วนบุคคล จะลดลงได้ หากทุกคนในชุมชนหรือ ในสังคมร่วมมือ ร่วมใจกันในการเฝ้าระวัง เป็นหูเป็นตา และสอดส่องดูแล

เมื่อพบคนแปลกหน้า สิ่งผิดปกติที่เกิดขึ้น รอบๆตัวเรา อย่างนี้ดูตายคิดว่าไม่ใช่ฐานะ ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ หรือโทรศัพท์ 191 แจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย เพราะภัยนั้นอาจลุกลามและเกิดขึ้นกับตัวเราหรือคนใกล้ชิดเข้าสักวันก็ได้ หากเราช่วยกันเฝ้าระวัง และเตรียมพร้อมกัน ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ขยายไปสู่ระดับชุมชนและสังคม สังคมไทยจะเป็น สังคมที่ปลอดภัย น่าอยู่อย่างที่สุด การสร้างสำนึกของการเฝ้าระวัง เริ่มจากการประพุดติ ปฏิบัติของพ่อแม่ หรือคนในครอบครัว จะเป็นต้นแบบให้ลูกๆ ได้เรียนรู้ และซึมซับสิ่งต่างๆ เหล่านั้น และนำไปปฏิบัติเองโดยอัตโนมัติ ในทางตรงข้ามหากทุกคนในชุมชนหรือสังคม ต่างคนต่างอยู่ ไม่เอื้ออาทรต่อกัน เช่น เพื่อนบ้านทำงานกลับถึงบ้านมืดค่ำ แต่ลูกของ เพื่อนบ้านเลิกเรียนกลับมาถึงบ้านตั้งแต่บ่าย พาเพื่อนมาเมาส์ผสมเสพยาบ้าอยู่ที่บ้านเป็นประจำ หากเพื่อนบ้านคิดว่าฐานะไม่ใช่ ไม่อยากหาเรื่องใส่ตัว ปล่อยให้เด็กๆ มาเมาส์ผสมเสพยาบ้าโดยไม่บอกให้พ่อแม่เด็กรับรู้ และหาทางป้องกันแก้ไข ต่อไปเด็กๆที่มาเมาส์ผสมกัน อาจเพิ่มจำนวนมากขึ้น และเมื่อไม่มีเงินซื้อยาบ้ามาเสพ อาจจัดแกง ลักเล็กขโมยน้อยหรือฉก ซึ่ง วังราวให้คนในชุมชนนั้นได้รับความเดือดร้อนกันทั่วหน้า

การส่งเสริมและสร้างกิจกรรมให้เด็กๆ และผู้คนภายในชุมชน ได้มาใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียน หลังการทำงาน หรือ ทำภารกิจประจำวันร่วมกัน โดยอาจใช้พื้นที่ว่างที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในชุมชน ทำสถานที่พักผ่อนออกกำลังกาย ร่วมกันของชุมชน เช่น สนามฟุตบอลโกล์เล็ก ที่เดิน วิ่งออกกำลังกาย หรืออื่นๆ เพื่อให้เด็กๆ และคนในชุมชน ได้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน และทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพดี แข็งแรง ปราศจากโรคภัย สังคมน่าอยู่ ด้วยพลังชุมชน และพลังชุมชน เราทุกคนร่วมมือกันสร้างให้เกิดขึ้นมาได้ในทุกชุมชน

3.2 หลักการและแนวทางการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

แนวทางการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา ดังสรุปได้ว่า

ชุมชนน่าอยู่คือ ชุมชนที่คนในชุมชนอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปราศจากยาเสพติด การลักขโมยและอุบัติเหตุ โดยการที่จะสร้างชุมชนให้น่าอยู่นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนในชุมชนทุกคน หลักการสร้างชุมชนน่าอยู่คือหลักการของการพัฒนาชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดยืนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ดังนี้

ต้องพัฒนาทุกด้านพร้อมกัน ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ ยึดคนในชุมชนเป็นหลัก เน้นถึงความต้องการของคนในชุมชนเป็นศูนย์กลาง ดำเนินงานอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ควรเร่งรีบ จนเกินไปจนคนในชุมชนไม่พร้อม คำนึงถึงวัฒนธรรมของชุมชนเป็นหลัก พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับประเพณีของชุมชนนั้นๆ พยายามใช้ทรัพยากรในชุมชนให้มากที่สุด เอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาตัดแปลงให้ชุมชนเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมากที่สุด ยึดหลักประชาธิปไตย ประชุมและปรึกษากัน ทำให้คนในชุมชนทำงานร่วมกันอย่างสมัครใจ

ใช้หลักการประสานงาน เพราะต้องอาศัยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งภาครัฐด้วย ทำงานกับกลุ่มผู้นำก่อน เพราะคนในชุมชนจะเชื่อผู้นำที่หน้าเชื่อถือมากกว่า ทำให้คนในชุมชนเชื่อมั่นในตัวเอง ความเชื่อมั่นในตัวเองเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนสำเร็จลุล่วง ชุมชนน่าอยู่ และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนควรมีแนวทางการพัฒนาต่างๆ ดังนี้

1. สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสุขภาพ ควรมีการสร้างสถานที่ออกกำลังกาย การมีลานกิจกรรมให้คนในชุมชนออกมาทำกิจกรรมทางกายจะเป็นการช่วยให้ คนในชุมชนมีสุขภาพดี มีความสุขมากขึ้นจากการพบปะพูดคุยทำกิจกรรมร่วมกัน การสร้างสถานที่ออกกำลังกาย ไม่ควรอยู่ไกลจากชุมชนนัก ออกแบบให้สวยงามน่าใช้ทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีกิจกรรมทางกายหลากหลายเหมาะกับทุกเพศ ทุกวัย มีกลุ่มหรือชมรมออกกำลังกายประจำและหลากหลาย มีอุปกรณ์สำหรับออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับวิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน และมีผู้นำทำกิจกรรมทางกายที่มีใจรักในการออกกำลังกาย

2. สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดการขยะชุมชน เพราะขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพคนในชุมชน ทำให้มีกลิ่นรบกวน เกิดสัตว์พาหะนำโรคจนทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชน ไม่น่าอยู่ได้ แนวทางการจัดการขยะชุมชน ควรหาแกนนำคณะทำงานการจัดการขยะเพื่อทำการติดตาม ให้ความรู้

และสรุปผล สร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการขยะแก่คนในชุมชน ให้ความรู้เพื่อให้คนในชุมชนคัดแยกขยะได้ถูกต้อง สร้างกติกาข้อตกลงสำหรับการกำจัดขยะในครัวเรือนและชุมชน ทุกบ้านจะไม่ทิ้งขยะลงในที่สาธารณะและลดการใช้ขยะในชุมชน

3. สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสังคม สร้างชุมชนปลอดภัยปลอดยาเสพติด ผลกระทบจากปัญหายาเสพติดในชุมชนจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม การลักขโมย ความไม่ปลอดภัยต่อร่างกายและชีวิตของคนในชุมชน สู้ดทัย เด็กและเยาวชนก็จะไม่ปลอดภัยตามไปด้วยการสร้างชุมชนปลอดยาเสพติด ส่งเสริมความรู้ให้คนในชุมชนรู้ถึงโทษของยาเสพติด เป็นหูเป็นตา ช่วยกันสอดส่องคนที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย สอดส่องดูแลคนในครอบครัวไม่ให้ลองยาเสพติดและใช้เวลาาร่วมกันให้อบอุ่น ช่วยชุมชนในการต่อต้านยาเสพติด

4. สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านเศรษฐกิจ ควรสร้างชุมชนเกษตรอินทรีย์ หลายชุมชนที่ทำเลี้ยงชีพด้วยอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูก เช่น นาข้าว ไร่ อ้อย แปลงผัก ทำให้เสียสุขภาพในระยะยาว แถมยัง ส่งผลเสียต่อชุมชนเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอีกด้วย เคล็ดลับสร้างชุมชนเกษตรอินทรีย์

หาเกษตรกรต้นแบบเพื่อเริ่มทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ทดลองเพาะปลูกด้วยวิธีเกษตรอินทรีย์ เปรียบเทียบผลกำไร ต้นทุนให้คนในชุมชนเห็นว่าทำเกษตรอินทรีย์ดีกว่าอย่างไร เปิดให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาวิธีการทำเกษตรอินทรีย์อย่างทั่วถึง ตลอดจนจัดตั้งตลาดนัดชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีสถานที่สำหรับขายสินค้าที่ตัวเองทำ โดยไม่ผ่าน พ่อค้าคนกลาง

การท่องเที่ยวโดยชุมชน
สร้างรายได้เสริมให้กับคนใน
ชุมชน โดยการจัดที่พักสัมผัส
วิถีชีวิตชุมชนในรูปแบบ
โฮมสเตย์ เปิดให้นักท่องเที่ยว
ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปีตาม
ปฏิทินชุมชน

ในขณะเดียวกันแนวทางการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัด
พิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนว
พระพุทธศาสนา พบว่า “สัปปายะ 7” เป็นหลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาใช้
พัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และ
สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนได้ เนื่องจากสัปปายะ 7 เป็นหลักพุทธธรรมอันเป็นสิ่งที่
สบาย, สบายใจ, สิ่งเอื้อต่อการอยู่ดีและการที่จะพัฒนาชีวิต, สิ่งที่เหมาะสม
กัน อันเกื้อหนุนในการเจริญภาวนาให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อม
ถอย ซึ่งประกอบไปด้วย

1. อาวาสสัปปายะ คือ ที่อยู่อันเหมาะสม เช่น ปลอดภัย ไม่พลุกพล่าน
จอแจ
2. โคจรสัปปายะ คือ แหล่งอาหารอันนวย ที่เที่ยวบดินทาบถที่เหมาะสม
ดี เช่น มีหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีอาหารบริบูรณ์อยู่ไม่ไกลไม่ไกลเกินไป
3. ภัสสสัปปายะ คือ การพูดคุยที่เหมาะสมกัน เช่น พูดคุยเล่าขานกัน
แต่ในโอกาส 10 และพูดแต่พอประมาณ ข่าวดสารและสื่อสารที่เอื้อปัญญา
4. บุคคลสัปปายะ คือ บุคคลที่ถูกต้องกันเหมาะสมกัน เช่น ไม่มีคนร้าย แต่
มีท่านผู้ทรงคุณธรรม ทรงภูมิปัญญาเป็นที่ปรึกษาเหมาะสมใจ
5. โภชนสัปปายะ คือ อาหารที่เหมาะสมกัน เช่น ถูกกับร่างกาย เกื้อกูล
ต่อสุขภาพ ฉับ/รับประทานไม่ยาก

6. อุตุสัปปายะ คือ ดินฟ้าอากาศธรรมชาติแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ไม้หนาวเกินไป ไม้ร้อนเกินไป เป็นต้น

7. อิริยาบถสัปปายะ คือ อิริยาบถที่เหมาะสม เช่น บางคนถูกกับกิจกรรม บางคนถูกกับนั่ง ตลอดจนมีการเคลื่อนไหวที่พอดี มีอิริยาบถสมดุ

หลักพุทธธรรม “สัปปายะ 7” จึงสามารถนำมาปรับบูรณาการใช้ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน และสร้างยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก เพราะเป็นหลักพุทธธรรมนี้ที่มีแนวทางการพัฒนาครอบคลุมทั้งการจัดการบุคลากร สถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนได้

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ที่ผ่านมาชุมชนหลายแห่งไม่มีคุณภาพ เพราะขาดการจัดการที่เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวคือ หน่วยงานต่างๆ และชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทที่ไม่สมดุลในการวางแผน การบริหารงาน และการตลาด ทั้งนี้เพราะชุมชนจำนวนมากได้รับการพัฒนาไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางของภาครัฐมักมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน และดำเนินงาน ในขณะที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อยมาก จึงทำให้ไม่เข้าใจแผนและวิธีการพัฒนาพื้นที่ของตนให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ตามแบบที่คนในชุมชนต้องการ

ด้วยเหตุนี้ การมีส่วนร่วมอย่างสมดุลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ เพื่อความยั่งยืน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มต้องครอบคลุมเรื่อง การวางแผน และการกำหนดเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนร่วมกัน ซึ่งแต่ละประเด็นจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันอย่างเป็นวงจร ในการวิจัยเรื่อง “บางกระทุ่มน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” จึงได้เสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตาม

แนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้ท้องถิ่นนำไปประยุกต์หรือบูรณาการในการพัฒนาชุมชนในอำเภอ บางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก อย่างยั่งยืน

4.1 การกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่ายุและสร้างสรรค์อย่าง ยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัด พิษณุโลก

ในเกณฑ์การนำเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่ายุและ สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในค้นหายุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่ายุและ สร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบาง กระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จึงเสนอให้มีจุดเน้นไปที่การสร้างกลยุทธ์ที่มีความ สอดคล้องกับหลักสัปปายะ 7 ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่ง สามารถสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 หลักการพัฒนาด้านสุขภาพ คือ อิริยาปถสัปปายะ

ประการที่ 2 หลักการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม คือ อาวาสสัปปายะ
อตุสัปปายะ

ประการที่ 3 หลักการพัฒนาด้านสังคม คือ ภัตตสัปปายะ อิริยา
ปถสัปปายะ

ประการที่ 4 หลักการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือ โคจรสัปปายะ
โภชนสัปปายะ

การกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่ายุและสร้างสรรค์ อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก มีกระบวนการดำเนินการดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก (1 วิสัยทัศน์)

2. กำหนดพันธกิจการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก (2 ประการ)

3. กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก (3 ข้อ)

4. กำหนดกระบวนการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

4.1 กลยุทธ์การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (4 กลยุทธ์)

4.2 วิธีการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์

4.3 การวางแผนเตรียมการด้วยทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน

4.4 การวางแผนและกำหนดบทบาท หน้าที่ ของหน่วยงานของบุคคลที่

4.5 การจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.6 กระบวนการวัด ประเมินผล ความสำเร็จเกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. วิสัยทัศน์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธ ศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

“บางกระท่อม ชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา”

2. พันธกิจ : การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธ ศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

2.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

2.2 ท้องถิ่นมีหน้าที่สร้างเสริมความรู้และทัศนคติที่ดีแก่คนในชุมชนเพื่อเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา

3. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธ ศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

3.1 เพื่อให้ระบบการบริหารงานของท้องถิ่นในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

3.2 เพื่อให้ระบบการบริการของท้องถิ่นในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธ ศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

3.3 เพื่อให้ระบบงานการสนับสนุนของท้องถิ่นในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธ ศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

4. กระบวนการดำเนินการเชิงยุทธศาสตร์

ท้องถิ่นในอำเภอบางกระทู้ จังหวัดพิษณุโลก ควรมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ ให้เกิดการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่ และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธ ศาสนาของชุมชนในอำเภอ บางกระทู้ จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. กลยุทธ์การพัฒนาด้านสุขภาพ

โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาด้านสุขภาพ

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	ผลลัพธ์ที่ คาดว่าจะ ได้รับ
1. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการออกกำลังกายให้กับประชาชน	เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการออกกำลังกายที่ถูกต้อง	ผู้อบรมผ่านแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในหลักการออกกำลังกาย	100,000	ผู้รับการอบรมนำความรู้และหลักการออกกำลังกายมาปรับใช้
2. โครงการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการสร้างลานออกกำลังกาย	เพื่อสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการสร้างลานออกกำลังกาย	ผู้เข้าร่วมโครงการมีส่วนร่วม ในการสร้างลานออกกำลังกาย	80,000	องค์กรได้รับรางวัลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. อบรมผู้นำกิจกรรมออกกำลังกาย	เพื่อฝึกทักษะการเป็นผู้นำในการออกกำลังกายที่ถูกต้อง	ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจหลักการออกกำลังกาย และนำการออกกำลังกายได้	100,000	3. อบรมผู้นำกิจกรรมออกกำลังกาย

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	ผลลัพธ์ที่ คาดว่าจะ ได้รับ
4. โครงการสร้าง ลานออกกำลังกาย ประจำชุมชน	เพื่อสร้างลานออก กำลังกายประจำ ชุมชนให้เกิดความ เหมาะสม	ลานออกกำลังกาย ได้รับการ พัฒนาให้เกิด ความเหมาะสม และดึงดูดใจ	1,000,000	4. โครงการ สร้างลาน ออกกำลังกาย ประจำ ชุมชน

2. กลยุทธ์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	ผลลัพธ์ที่ คาดว่าจะ ได้รับ
1. อบรมให้ความรู้ รูปแบบการจัดการ ขยะให้แก่ ประชาชน	เพื่อให้ประชาชนมี ความรู้ความเข้าใจใน หลักการรูปแบบการ จัดการขยะที่ถูกต้อง และเหมาะสม	ผู้อบรมผ่าน แบบทดสอบ ความรู้ความ เข้าใจ รูปแบบการ จัดการขยะ	100,000	ผู้รับการ อบรมนำ ความรู้มา ใช้ในการ จัดการขยะ ใน ครัวเรือน และชุมชน ได้
2. โครงการศึกษา ดูงานชุมชนที่ได้รับ รางวัลด้านการ จัดการขยะ	เพื่อสร้างแรงจูงใจใน การปรับปรุงพัฒนา และการจัดการขยะ ภายในชุมชน	ผู้เข้าร่วมโครง การมีแรงจูงใจ ในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการ ขยะร่วมกัน	200,000	องค์กร ได้รับ รางวัลด้าน การพัฒนา และการ จัดการขยะ

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	ผลลัพธ์ที่ คาดว่าจะ ได้รับ
3. ประชุมชี้แจง และรับฟังความ คิดเห็นจาก ประชาชนใน การปรับปรุงและ พัฒนารูปแบบการ จัดการขยะ	เพื่อนำเสนอหลักการ พัฒนาความรู้และรับ ฟังความคิดเห็น จากประชาชนในการ ปรับปรุง พัฒนาและ สร้างกติกาสำหรับ การจัดการขยะที่ เหมาะสมของชุมชน	ผู้เข้าร่วมประชุม เข้าใจหลักการ พัฒนาและร่วม แสดงความ คิดเห็นในการ ปรับปรุง และพัฒนา รูปแบบการ จัดการขยะใน ชุมชน	100,000	ประชาชน เข้าใจ หลักการ พัฒนาและ มี ส่วนร่วมใน การ ปรับปรุง และพัฒนา รูปแบบ การจัดการ ขยะ
4. โครงการ ปรับปรุงและ พัฒนารูปแบบการ จัดเก็บ คัดแยก และทำลายขยะ	เพื่อปรับปรุงและ พัฒนารูปแบบการ จัดเก็บ คัดแยกและ ทำลายขยะให้เกิด ความเหมาะสม	การจัดการขยะ ได้รับการพัฒนา ให้เกิดความ เหมาะสมและ สร้างภาพลักษณ์ ที่ดี	1,000,000	ประชาชน เกิดความ ภาคภูมิใจ ใน ชุมชนของ ตน

3. กลยุทธ์การพัฒนาด้านสังคม

โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาด้านสังคม

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ
1. โครงการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจปัญหาและพิษภัยของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อชุมชนให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย	เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักต่อปัญหาและพิษภัยของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อชุมชน	ผู้อบรมผ่านแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจปัญหา ยาเสพติดที่มีต่อชุมชน	100,000	ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้มาใช้ในการแก้ไขและป้องกันปัญหา ยาเสพติดได้
2. โครงการอบรมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด	เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดในชุมชนร่วมกัน	ผู้อบรมผ่านแบบทดสอบและมีส่วนร่วมในการปัญหา ยาเสพติดในชุมชน	150,000	ประชาชนเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดโดยเริ่มต้นจากครัวเรือน
3. โครงการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อออกแบบและสร้างสื่อประชาสัมพันธ์การแก้ปัญหา ยาเสพติด	เพื่อสร้างแรงจูงใจของคนท้องถิ่นในการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล	ประชาชนเกิดแรงจูงใจ ในการแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดร่วมกัน	200,000	เกิดการจัดกิจกรรมรณรงค์และสร้างสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน

4. กลยุทธ์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิต โครงการ)	งบประมาณ (บาท)	ผลลัพธ์ที่ คาดว่าจะ ได้รับ
1. โครงการจัด อบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการ ห ลั ก ก า ร ประกอบการด้าน การจำหน่ายสินค้า และบริการ	เพื่อให้ ผู้ประกอบการและ ชุมชนมีความรู้ความ เข้าใจในหลักการ ประกอบการและ หลักการบริการที่ เหมาะสม	ผู้ประกอบการ แบบทดสอบ ความรู้ความ เข้าใจในหลักการ ประกอบการและ หลักการบริการที่ เหมาะสม	100,000	ผู้ประกอบการ อบรม สามารถนำ หลักการฯ ไป ประยุกต์ใช้ อย่างเต็มที่
2. โครงการจัด อบรมสร้างการมี ส่วนร่วมของ ผู้ประกอบการและ ประชาชนในการ ผลิตสินค้าทาง เกษตรที่มีคุณภาพ และปลอดภัย สำหรับจำหน่ายใน ชุมชน	เ พื่ อ ไ ห้ ผู้ประกอบการ และ ประชาชนมีส่วนร่วม ในการผลิตสินค้า ทาง เกษ ษ ต ร ที่ มี ค ว ณ ภา พ และ ปลอดภัยสำหรับ จำหน่ายในชุมชน	เกิด ผู้ประกอบการ ผลิตและจำหน่าย สินค้าทางการ เกษตรรายย่อย ในชุมชน	150,000	ผู้ประกอบการ อบรม สามารถนำ หลักการฯ ไป ประยุกต์ใช้ อย่างเต็มที่
3. โครงการจัด อบรมเชิง ปฏิบัติการในการ เป็นผู้ประกอบการ ที่ดี และปลอดภัย สำหรับจำหน่ายใน ชุมชน	เพื่อให้ ผู้ประกอบการและ ประชาชนสามารถ เป็นผู้ประกอบการ จำหน่ายสินค้าและ อาหารที่ดี มีคุณภาพ มีราคาที่เหมาะสม และมีการบริการที่ดี น่าประทับใจ	ผู้ประกอบการ เป็น ผู้ประกอบการ ด้านการจำหน่าย สินค้าและอาหาร ที่ดี	200,000	มีร้านค้า จำหน่าย อาหารและ สินค้าเป็น เอกลักษณ์ ของท้องถิ่น รูปแบบ ต่างๆ หลากหลาย มีเครือข่าย

บทที่ 5

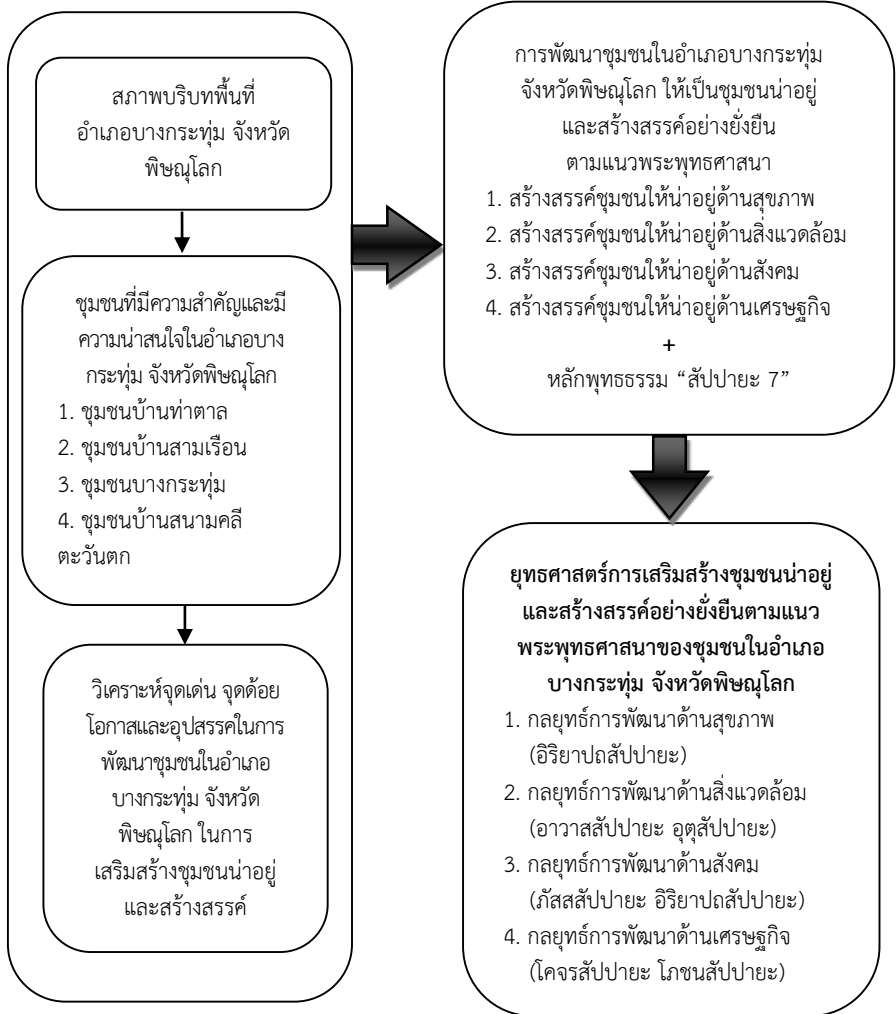
สรุปองค์ความรู้และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บางกระท่อมน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบททั่วไป และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก ในการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์ 2) เพื่อพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา และ 3) เพื่อเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

ผลจากการศึกษา สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “บางกระท่อมน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” เป็นแผนผังองค์ความรู้ได้ดังนี้

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพข้างต้นพบว่า กรอบความคิดบทสรุป (Conceptualize) ของยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก คือ

1. การพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาต้องอาศัยข้อมูลจากสภาพบริบทของชุมชนที่มีความสำคัญและมีความน่าสนใจในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ที่มีศักยภาพในการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย 1) สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสุขภาพ 2) สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสิ่งแวดล้อม 3) สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านสังคม และ 4) สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่ด้านเศรษฐกิจ โดยมีการหลัก “สัปปายะ 7” ซึ่งเป็นหลักพุทธธรรมมาบูรณาการในการพัฒนา

2. ในยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จะประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ ซึ่งเป็นการบูรณาการตามหลักสัปปายะ 7 ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาด้านสุขภาพ (อิริยาปถสัปปายะ) 2) กลยุทธ์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม (อาวาสสัปปายะ อุตุสัปปายะ) 3) กลยุทธ์การพัฒนาด้านสังคม (ภัสสสัปปายะ อิริยาปถสัปปายะ) และ 4) กลยุทธ์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ (โคจรสัปปายะ โภชนสัปปายะ) ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บางกระทุ่มน่าอยู่ : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา” คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานหรือการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีความจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องสนับสนุนและเป็นผู้ที่นำข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในอำเภอบางกระทุ่มอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน ชุมชน.๐อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำข้อมูล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการพัฒนาชุมชน ร่วมกับแผนปฏิบัติการที่โครงการ OTOP นวัตกรรม ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการไว้แล้ว เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชนควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

3. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาของชุมชนในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการเสริมสร้างชุมชนให้น่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานราชการต่างๆ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น และมีการสร้างเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน เพื่อมารับใช้ชุมชนท้องถิ่น โดยการพัฒนาส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้จากสิ่งที่มีอยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในพื้นที่ชุมชนในอำเภออื่นของจังหวัดพิษณุโลก ที่มีความแตกต่างทางด้านบริบทชุมชน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและมีทรัพยากรในชุมชนที่ต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูลบริบทและปัญหาชุมชนที่ต่างกัน นำไปสู่การวิเคราะห์และออกแบบยุทธศาสตร์หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนนั้นต่อไป

2. ควรศึกษาในประเด็นแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนา ในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการทำงานด้านยุทธศาสตร์และการพัฒนาการสังคมวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนร่วมกัน

บรรณานุกรม

จิราภรณ์ สถาปนะวรรณนะ. (2554). **วัฒนธรรมลุ่มน้ำน่าน**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

หวน พิณรุฬันธ์. (2514). **พิษณุโลกของเรา**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

ชุดองค์ความรู้ งานวิจัยเรื่อง

บางกระทุ่มน่าอยู่

: ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างชุมชนน่าอยู่
และสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนตามแนว

พระพุทธศาสนา

" BANG KRATHUM NA YU : TRATEGIE FOR LIVABLE COMMUNITY AND
UTAINABLE CREATION ENHANCEMENT BAED ON BUDDHIM"

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม